

Årsberetning for DOF Vestsjælland 2020

Bestyrelsen har arbejdet videre efter den struktur vi vedtog i 2015.

DOF har grundlæggende fire typer af tilbud til medlemmerne:

- Oplevelser med fugle i naturen
- Viden om fugle
- Beskyttelse af fuglene og deres levesteder
- Deltagelse i naturprojekter

Vi har haft disse fire matchende udvalg:

Aktivitetsudvalget: Udvalget er nedlagt, så der arbejdes gennem tilknytning til bestyrelsen og kommunegrupper med koordination og planlægning af forskellige typer af arrangementer: Ture, foredrag, ungdomslejre, mm.

Kommunikationsudvalget

Står for DOF Vestsjællands kommunikation: Hjemmeside og sociale medier.

Faunistisk Udvalg

Udvalgets opgaver er fortrinsvis koordinerende i forhold til diverse centrale og lokale projekter, såsom Atlasprojektet og Skovprojektet, samt formidling af lokal viden om vores fugle, fx lokalitetsbeskrivelser eller artikler om enkelt arters forekomst i vores område - fx artikelsier som "Månedens fugl".

Naturpolitisk udvalg

Følger med i myndighedsafgørelser og planer, hvor DOF er hørings- eller anke berettiget, Deltager i arbejdet i Grønne Råd, Friluftsrådet, brugergrupper og lignende.

Din rolle?

*Alle arbejdsgrupper er åbne for alle medlemmer – og vi venter fortsat på, at du melder dig!
Vi håber, at du tager udfordringen op og vil være med til at tegne fremtiden i DOF-Vestsjælland.*

Bestyrelsens arbejde

Bestyrelsen står for den overordnede ledelse og koordinering og styrer økonomien. Bestyrelsen lægger rammer og retningslinjer for gruppernes arbejde.

Bestyrelsen bestod i år af: Lasse Braae (formand og altnuligmand), Jan Kiel (næstformand), Jette Reeh (kasserer), Jens Boesen (sekretær), Jette Hallig, Inger Nielsen og Morten Jensen.

Vores struktur fremgår af [organisationsdiagram](#) på hjemmesiden. Vi har arbejdet med den nye struktur siden 2015 - og enkelte steder fungerer det fint, men vi mangler stadig manpower i flere af vores lokal grupper, især i Odsherred, Holbæk, Slagelse, Sorø og Ringsted. Også nogle af de "faglige" udvalg må anses for at være "nødlidende". Husk hvis du synes, der sker for lidt, der hvor du bor, så starter det hos dig selv - meld dig under fanerne og få sat gang i nogle aktiviteter i din kommune til glæde for dig selv og øvrige medlemmer.

Siden sidste generalforsamling nåede bestyrelsen at holde tre møder (21/1 24/2 og 9/3) inden coronaen lukkede landet. Efter sommerpausen nåede vi ikke at komme ud af starthullerne, inden den var gal igen. Tiltag til at få sat gang i noget elektronisk baseret fremgang i vores arbejde, har ikke givet det store

afsæt nogen steder, så derfor har det i høj grad været op til det enkelte bestyrelsesmedlem, hvad "DOF tiden" har skullet bruges på.

En af de opgaver, vi havde planlagt at sætse stort på i år, var de aktiviteter, der var lagt op til som opfølgning på DR's store naturprogram satsning. Udsendelserne kom i radio og TV, mens alle vores tanker - som så meget andet - havnede i den store corona krukke.

Du kan se, hvem der har deltaget i vores arbejde under "[Hvem er vi](#)" her på hjemmesiden.

Vores sædvanlige måde at afholde generalforsamling på har måtte opgives, og vi har satset på en "corona sikker" udgave. I håb om bedring af situationen, har vi udsat denne til primo marts, men i skrivende stund er det stadig meget usikkert, om Generalforsamling kan gennemføres som planlagt. Vi følger løbende corona situationen.

Arbejdet med lokalafdelingens 50 år jubilæum i 2021 har stort set ligget stille.

[Bestyrelsesmedlemmer gennem årene og deres roller.](#)

Der er ikke nogen, der har vist interesse i at deltage i arbejdet - og så er det tungt.

Vi har ikke glemt "Skolebirding", i april var der planlagt en ekskursion i Slagelse med Nymarksskolen til Bildsø Strand med fokus på vandfugle. Samarbejdet er dog udsat på ubestemt tid grundet coronavirus.

Hovedparten af arbejdet med andre opgaver foregår primært i regi af udvalgene og omtales derfor nedenfor.

[Referater fra alle vores bestyrelsesmøder kan læses på hjemmesiden.](#)

Aktivitetsudvalgets område - fugleoplevelser (JH/IN)

De enkelte kommuners repræsentanter i bestyrelsen lægger sammen med andre energiske medlemmer både planer for arrangementer, foredrag, kurser og fugleture. Der er koordinering på de landsdækkende aktiviteter som Naturens Dag og Ørnens dag, resten planlægges individuelt eller med kommunegruppen og formidles til hjemmesiden gennem Inger Nielsen.

Da selve udvalget er nedlagt, er bestyrelsen samlet ansvarlig for afvikling af ture mm.

En forholdsvis stor gruppe medlemmer af DOF Vestsjælland har stået for aktiviteter og arrangementer i 2020, for hvilket bestyrelsen gerne vil sige mange tak for indsatsen:

Fugleture af få timers varighed, Ørnens Dag, Fuglenes Dag og Røsnæs Naturdag, Fuglekursus og medlemsaftener.

Ture og Møder i DOF Vestsjælland i 2020.

Der har været afholdt 17 fugleture gennem året fordelt på aktuelle og gode fuglelokaliteter i det store område, som DOF Vestsjælland dækker, dertil 5 arrangementer i form af fuglekurser eller tema emner, der fortalte om Fuglenes liv og mere skjulte egenskaber.

Der har været fugleture til Borreby Mose, Slagelse Lystskov, Nordskoven Slagelse, Bildsø Skov og strand, Sejerø, Vesterlyng, Røsnæs, Reersø, Torpet Mose, Kværkeby Fuglereservat og Omø.

Ørnens Dag ved Tissø på Fugledegård måtte aflyses grundet corona-risiko.

Der har været Fuglenes Dag arrangementer i Flommen (med pressen), I Borreby Mose, Slagelse Lystskov samt i Kværkeby Fuglereservat.

Der har ikke været arrangementer ifm. Naturens Dag på grund af restriktioner for forsamling, samarbejdet med DN o.a. ventes at blive genoptaget næste år.

I 2020 blev der ikke afholdt Trækfugledag specielt i Vestsjælland, men den 4.oktober, der var europæisk trækfugledag, var mange birdere ved de traditionelle træksteder Stignæs, Brofæstet ved Storebælsbroen og Røsnæs, hvilket ses i DOF-basen.

Før generalforsamlingen i 2020 var der tur i Skovsø Naturpark, som er Trelleborg Slagelse Golfklubs bane. Her forestod Jette Hallig en tur, der bl.a. gav både Vandstær, Rød Glente og Stor Tornskade.

Kalundborg Lokalgruppe (JB)

Kalundborg Lokalgruppe består i det væsentlige af en liste med medlemmernes mailadresser. Den har p.t. 75 medlemmer.

Gruppen har normalt en fugletur om måneden undtagen i juli. De fleste ture er i lokalområdet omkring Kalundborg. I 2020 har det desværre været nødvendigt at aflyse en lang række af de planlagte ture pga. corona restriktionerne. Ud over et par lokale ture lykkedes det heldigvis endelig i begyndelsen af oktober at gennemføre en længe ønsket, men flere gange udsat tur til Vestmager og Klydesøen. Gruppen har i de senere år desuden hver sæson stået for meget velbesøgte fuglekurser med Klaus Malling Olsen.

Gruppen står hvert år sammen med lokalafdelingerne af DN, Danmarks Jægerforbund og Røsnæs Naturskole for arrangementet af Røsnæs Naturdag, men også denne dag måtte aflyses pga. corona. Dagen er hvert år blevet støttet af Nordea Fonden som også havde tildelt os støtte til vores planlagte dag i juni. Heldigvis har vi fået lov til at overføre beløbet til 2021, hvor vi regner med at afholde dagen søndag d. 6. juni.

Lokalgruppen er åben og gratis for alle DOF-medlemmer med interesse for gruppens ture og arrangementer. Alle kan deltage i turene, men medlemmerne modtager turprogrammer for henholdsvis efterårs- og forårssæsonen, remindere om ture og andre arrangementer samt referater af lokalgruppens ture. I tilfælde af begrænset deltagerantal fx til de længere ture og fuglekurserne har de desuden første ret til deltagelse.

En stor kvalitet ved Lokalgruppens fugleture er også at deltagerne efterhånden lærer hinanden at kende – det er venner, man er på tur med!

[Du kan se referater fra de fleste af vores ture på hjemmesiden](#)

Af øvrige aktiviteter har der været afholdt:

Medlemsmøder, Fuglestemmekursus, Trækfuglekurser, Rovfuglekursus.

Fuglekursus

Jan Kiel har igen haft fuglestemmekursus, som har bragt en gruppe ornitologer rundt til store dele af landet for at høre og se de sjældne eksemplarer. Deltagerne er ude i flere omgange, så der er repræsenteret fugle med vidt forskellig levevis. Fra deltagerne ser foreningen gode muligheder for at inddrage folk til fugletællinger og overvågning af forskellige arter.

I Naturpolitisk udvalg har der været et helt nyt tiltag i form af Temadage med videnuudveksling og endelig formål et forsøg på etablering af samarbejde med DOF Storstrøm, til gavn for foreningens fremtidige virke.

De nævnte aktiviteter beretter om et foretagsomt år for DOF Vestsjælland for arrangementer.

De nævnte er primært offentlige aktiviteter, men ved siden af foregår en lang række mindre officielle aktiviteter.

Kommunikationsudvalget - *udbredelse af viden (LB)*

Tovholder/kontaktperson: Lasse Braae (LB).

Medlemmer af udvalget: Lasse Braae.

Efter den ret udførlige redegørelse i sidste år beretning, kan man spørge, eksisterer udvalget? Da der - mod forventning? - ikke er nye personer, der har meldt sig under fanerne, må vi konkludere, at det nok er lidt flot at kalde det et udvalg. Vi dog standhaftige, så nedlægge vil vi ikke, men "udvalget" sættes i bero indtil der er nogle flere, der melder sig. Indtil da vil dette være en pind på "altmuligmandens" "to do liste" - helst med nødvendig opbakning fra bestyrelsen.

Vi har en stående opgave med skifte til en "DOF hjemmeside" - der skal blot findes et tilstrækkeligt stort hul i kalenderen til, at det kan lade sig gøre. I den forbindelse vil det være relevant, at allerede her efterlyse en billedredaktør - en opgave for dig?

DOF Vestsjællands kommunikationarbejde omfatter nu kun hjemmeside og vores anvendelse af de sociale medier, alt sammen fastlagt i vores kommissorium.

Vores ellers succesrige Nyhedsbrev må desværre anses for sat i bero grundet tidsnød.

Afdelingens Facebookgruppe (DOF Vestsjælland) er ikke blevet det bindeled vi ønskede mellem bestyrelse og medlemmer, det er - som mange andre facebook sider - mest blevet en billedfremvisnings sede. Mange har dog tilsyneladende fornøjelse af at dele billederne, som oftest er taget i Vestsjælland, men ellers ikke relateret til afdelingen som sådan. Der forekommer dog stadig ind imellem indlæg som handler om vores lokalafdeling og dens virke.

Pr. februar 2021 har vi 543 medlemmer i Facebook gruppen (409 i januar 2020 og 331 i december 2018), der er plads til mange mange flere.

Facebookgruppen er ikke lukket, alle kan tilmelde sig den, men den bliver overvåget, så spam og andet uvedkommende kan blive fjernet. Vi opfordrer kraftigt til at man altid angiver dato, tid og sted på sine iagttagelser/fotos. Vi ønsker også, at man skriver hvilken art eller arter der ses på fotos – ved man det ikke, så kom med et godt bud!

[Du kan se vores Facebookgruppe her.](#)

Faunistisk Udvalg - *medlemmernes deltagelse i aktiviteter og indsamling af viden (LB)*

Tovholder/ kontaktperson: Lasse Braae

Medlemmer af udvalget:Lene Smith, Jette Hallig, Jan Kiel og Lasse Braae.

Ingen aktivitet.

Underudvalget - Kommunal faunistik

Medlemmerne er Lasse Braae (Odsherred), Knud Nielsen (Holbæk), Jan Lindgaard Rasmussen (Kalundborg), Jan Kiel (Slagelse), Lene Smith (Sorø) og Brian Wielsøe (Ringsted).

Udvalget har holdt deres årlige møde i februar.

Udvalgets primære opgave er at vurdere forekomsten i hver kommune af mere fåtallige arter, dels at udarbejde en oversigt over arternes forekomst her i Vestsjælland, dels til brug ved udarbejdelse af "Fugleåret". Du kan se resultatet for [2019 her](#). Desuden har vi gang i en blog, der hedder [Fugle i Vestsjælland 2019](#) - når der er nogen, der har tid og lyst, vil forekomsten af en eller flere arter blive opdateret for en kommune eller hele vores region.

Arbejdet med 2020 data er endnu ikke påbegyndt.

Nedlæggelsen af Nyhedsbrev har tilsyneladende betydet at "Månedens fugl" er røget samme vej!

[Du kan læse mere om gruppens arbejde her.](#)

Baggrunden for udvalget er, dels at vi som forening må have en vis form for pligt til at bruge noget af det materiale, som vores medlemmer har tastet ind i DOFbasen, dels at få lavet en lokal vurdering af en så stor del af materialet som muligt. Der er rigtig mange oplysninger i DOFbasen, men det er ikke bare en guldgrube man lige kan grave i uden problemer. Selv om DOFbasen kvalitetsudvalg yder et stort stykke arbejde, så er der mange fejl - eller fejlkilder - og tolknings mæssige problemer, når man graver dybere i data. Fx mangler der mulighed for at angive de enkelte tals validitet. Er det en nøjagtig optælling, en seriøs vurdering eller blot et slag på tasken. Som bearbejder er det vanskelig at afgøre, hvilket tal man skal bruge, når der foreligger flere tal for den samme art på en lokalitet på en enkelt dato. Fx Bramgås 5500, 5010 og 6000 - det første kan være en egentlig optælling, det andet en seriøs vurdering - og så kom der lige 10 fugle mere, og det sidste blot et slag på tasken. Man kan skrive meget fornuftigt i kommentarfeltet, men der er en meget stor fare for at det bliver overset, når større mængde data skal bearbejdes. Især hvis man skal bearbejde oplysninger på landsplan - fx "Fugleåret" - kan man godt komme på herrens mark - en typisk faldgrube er, at den samme fugl kan være blevet rapporteret på helt op til 4 - 5 lokaliteter (selv om den reelt ikke har flyttet sig). Denne fejlkilde har vi dog i stor udstrækning fået elimineret her i VSJ, idet alle lokaliteter nu er afsat på kort. Det er desværre ikke alle rapportører, der altid har helt styr på, hvorhenne i verden, de er. Det ville være yderst ønskelig, at alle større bidragydere i DOFbasen var med til bearbejdning - herved ville de få en lidt større indsigt i, at mange data ikke nødvendigvis betyder bedre materiale.

Punkttællingsprogrammet

Af de 339 vinterruter der blev talt 2019/20 (327 forrige vinter) var de 28 i Vestsjælland (26 ruter forrige vinter).

Ynglefugletællingen sommeren 2020 blev gennemført på 462 ruter (395 i 2019), hvoraf de 46 var i Vestsjælland (41 forrige sommer).

Ved vintertællingen 2020/21 er der indtil videre blevet rapporteret fra 363 ruter, hvoraf de 23 er i Vestsjælland. I skrivende stund er ikke alle disse tællinger dog indrapporteret endnu.

[DOFbasen - af Dansk Ornitologisk Forening](#) (vinter 2019/20)

[DOFbasen - af Dansk Ornitologisk Forening](#) (sommer 2020)

[DOFbasen - af Dansk Ornitologisk Forening](#) (vinter 2020/21)

Der er brug for en stadig tilgang af punkttællere for at opretholde "tælle niveauet".

Samtidig udvides de typer af tællinger der kan udføres under programmet til at omfatte både **tidlige ynglefugletællinger** fra 15. marts til 30. april, som supplement til de nuværende tællinger fra 1. maj til 15. juni, **nattællinger** mellem solnedgang og -opgang - 1 time efter til 1 time før - i perioden 20. maj til 10. juli, samt såkaldte **spontantællinger**, hvor det fra efteråret 2021 bliver muligt at registrere egne 5 minutters tællinger fra et selvvalgt punkt og tidspunkt.

De nye tiltag i punkttællings projektet vil blive præsenteret ved et kommende møde i 2021.

Vi forventer at de nye initiativer vil tiltrække flere tællere til det, for DOF, så vigtige registreringsprogram.

Den afgående punkttællingskoordinator Jette Reeh havde som sin sidste gerning inviteret de aktive punkttællere på en glimrende tilrettelagt belønningstur til Agersø. Her refereret af Jette og Uffe Mynster.

Tur for punkttællere til Agersø 2020

Så oprandt dagen endelig. Turen skulle oprindeligt være afholdt i maj, men blev udsat, ligesom alt andet, pga. af coronavirus, til denne fredag, 21.8.2020

Færgebillet fra Stignæs til Agersø for 3 personer og en personbil kostede 45 kr.tur/retur, rimeligt til billigt. Vejret var strålende – solskin og behagelig temperatur(vejrudsigten havde lovet regn).

Vi var 13 i alt og blev indlogeret på vores "hotelværelser" med TV, der dog ikke duede hos alle. Else König var ankommet om formiddagen og havde trawlet nordøen for alt, hvad der kunne flyve og stå. Efter indlogering mødtes de fleste af os uden for kroen og fik en veltilrettelagt fadøl. Så blev det spisetid, og vi fik Chili con Carne med efterfølgende gensidig præsentation af os selv og vores punkttællerruter.

Nu trådte øens absolut førende ornitolog og ringmærker, Hans Ulrik Skotte Møller, frem og fortalte om øens fuglefauna, ringmærkningen og artsudviklingen på Agersø. Folk sagde derefter godnat, lidt trætte og mætte af dagen.

Lørdag var det bare med at komme tidligt op, hvis vi ville følge Hans Ulrik på markarbejde med net og tarseringe kl. 6. Morgenmaden måtte pænt vente. Vi så ingen ugler i mosen, derimod både rørhøg, havørn, tårnfalk, ravn samt alle tre svalearter, land – , by – og digesvaler, der alle i rasende fart testede langdistance formen før den store kommende efterårs etape sydpå.

Hans Ulriks net tog imod flere tornsangere, hvoraf 1 skulle førstegangsringmærkes. Det foregik i hans have, interesseret fulgt af alle os, og til stor lettelse for tornsangeren, da den blev frisat igen og lysteligt hvilede ud i en af Hans Ulriks mange havebuske. Inden afgang fik vi lov til at bese husets meget store samling af udstoppede fugle, som Hans Ulrik havde arvet fra sin far, samlet i forrige årtusinde, hvor det stadig var tilladt at nedlægge og udstoppe dyr til pædagogiske formål. Med al respekt for nutidige restriktioner må man indrømme, at det altid er spændende og informativt at se så mange fugle sammen og undres og begejstres over størrelsesforskelle og udseender.

Efter gåturen tilbage, indtagelse af morgenbuffet med selvkogte æg, brød og pålæg og den selvsmurte madpakke forsvarligt placeret i oppakningen sammen med kikkert og teleskop, kørte kortegen mod syd, hvor området er delvist lukket i yngletiden og vejen slutter ved fyret. På vej til fyret passerer et stort lavvandet område med gode fourageringsmuligheder for sultne vadere. Først blev vi bjergtaget af en fiskehejre, der havde fået fat på en fuldvoksen blichøne, som det lykkedes, efter utallige forsøg, at få proppet ned i halsen med hud, blis og fjer. Noget af en præstation. Vaden husede adskillige fugle, en stor flok hejler, storspove, hvidklire, svaleklire samt en del splitterner, der tog ejerskab af flere af de store sten, der nonchalant lå spredt over vådområdet.

Efter at have rundet fyret gik vi tilbage til bilerne og fandt et godt sted at fouragere med gode bænke og borde oppe i byen, Madpakkehuset.

Jette Reeh havde bagt kage, og vi sagde tusind tak til Jette for turen og de mange andre arrangementer, hun har stået for som punkttællingskoordinator.

Vi havde forladt hotellet og afleveret nøgler efter morgenmad, så nu kørte vi mod nord, op mod den nordligste ø, Egholm. Vi stoppede på parkeringspladsen for at begive os ud på en længere vandring, nu på strandeng og stenet sandstrand. Der var en del blomster på den første del, mens en mudderklire nysgerrigt fulgte os langs stranden, ivrigt vinkende med hele halepartiet og lavt flyvende over vandet med lynhurtige vingeslag, når den følte, at den var ved at sakke agterud.

Tilbage på parkeringspladsen sagde vi farvel til hinanden og tak for rundvisningen til Hans Ulrik, hvorefter vi vinkede farvel til Agersø fra færgen mod Sjælland.

Vores tanker gik til de danske fuglelokaliteter og de vellykkede punkttællerekskursioner tilrettelagt af Jette.

Vi hilser nu velkommen til Morten, som i fremtiden vil varetage det ansvarsfulde koordinatorjob.

Fuglehilsen fra Jette og Uffe Mynster

Boligbirding

Endelig et emne, der ikke har været nødlidende p.g.a. corona - der snarere været været et plus for projektet - mere hjemmetid, mindre rejser, behov for nye adspredelser, mm.

Resultat af forårets boligbirding

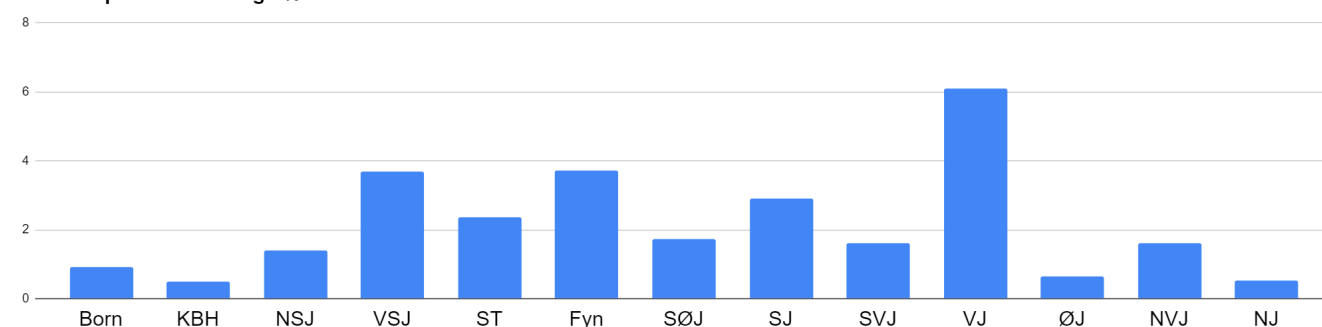
Du kan se resultatet af de 199 deltageres anstrengelser her:

[2020 DK forår](#) - i alt blev der registreret 2011 arter.

Hvervning af deltagere

Ligesom i mange andre DOF projekter er det en hård kamp at hverve deltagere. Selv om Boligbirding er et meget simpelt projekt, hvor alle i princippet kan være med, skal vi tilsyneladende være meget glade, hvis kan få 4 - 6 % af medlemmerne til at deltage. Pt er der 243 deltagere tilmeldt projektet, heraf 34 fra Vestsjælland.

Tilmeldte pr Lokalfdeling i % af medlemstal

Om materialet

Mange af de hidtil foretagne analyser tyder lovende. Bare materialet er stort nok, kan denne simple metode vise spændende resultater. Når vi foretager sammenligninger mellem to områder, skal der mindst være 30 deltagere i hver gruppe - så der er et godt stykke vej endnu inden vi kan foretage sammenligning mellem vores seks kommuner. Vi er dog tæt på at have en rimelig valid "stikprøve" for VSJ. Et aktuelt resultat - [Arternes hyppighed jan 2021](#)

Nyheder siden sidste rapport

Der har været en hel del udvikling i projektet siden sidste rapport (forår 2020). Vi har kørt en efterårs boligbirding, og der er sket en del udvikling med skemaerne. Vi kigger nu også efter andre dyr (pattedyr, padder, reptiler og sommerfugle). Boligbirding er nu et fællesprojekt for alle DOF Lokalfdelinger, hvilket har betydet flytning af projektet til en ny fælles platform. Vi vil prøve at belyse, hvornår fuglene begynder at synge, og endelig vil vi forsøgsvis indsamle materiale på månedsbasis.

Efterårs Boligbirding

De nye tiltag startede allerede på den næstsidste dag i forårets Boligbirding 2020, hvor det nærmest ud af det blå blev besluttet at også afholde en Efterårs Boligbirding. Inspirationen og hele beslutningprocessen foregik via vores [facebookgruppe](#).

En væsentlig forudsætning for at det kunne gennemføres var, at det blev en skrabet udgave, hvor deltagere selv vedligeholdte deres artsliste i skemaet, idet hele projektets administration trængte til en velfortjent ferie (pause). Dette medførte, at vi var nødt til at ændre en del på den måde projektet har kørt på.

Et nyt landsdækkende skema (DK skemaet)

Den væsentligste ændring for deltagerne var indførelsen af et nyt landsdækkende skema. Ud over lidt layout mæssige ændringer, betød dette, at det blev meget nemmere for alle at følge med i, hvad der blev set hvor, og først og fremmest blev alle opsummeringer automatiseret - en forudsætning for at projektorganisationen kunne få "ferie". De kendte "Amts" skemaerne blev afskaffet, idet disse resultater nu indgår som en del af den automatiske opsummering. Det blev herved også mulig direkte at sammenligne resultaterne fra de enkelte afdelinger.

Andre dyr

En egentlig nyhed blev også lanceret - [Andre dyr 2020](#) - idet vi besluttede, at det også skulle være mulig at rapportere alle de andre dyregrupper, man kan taste i DOFbasen. Dette blev en stor succes, som mange deltagere havde stor fornøjelse af. I efteråret var det hele samlet i et stort skema. Nu er [Andre dyr](#) - efter ønske fra flere deltagere - blevet et selvstændigt skema.

En ny platform og projektets organisatoriske forankring

Den mest skelsættende ændring har været at få gennemført en mere bred forankring af projektet. Fremover er det alle DOF's Lokalafdelingers fællesprojekt. I praksis betød dette en ny platform - et fælles drev for alle Lokalafdelinger. Dette har ikke haft nogen umiddelbar synlig effekt for deltagere, men for DOF og projektets fremtid har det stor betydning. Alle efterårs data er blevet flyttet til den nye platform, der blev etableret i november. For at teste platformen og Forårs-skemaet, kørte vi et "juleræs" - en Boligbirding i december. Denne havde også til formål at undgå "juletrængsel" ved den egentlig igangsætning af dette års forårs Boligbirding. Data fra tidligere år er også offentlig tilgængelig, men ligger (stadig?) i regi af DOF Vestsjælland.

Praktiske forhold

Disse grundlæggende ændringer vil forhåbentlig gøre en del af arbejdet lettere fremover. Ved at genbruge skemaer fra år til år, undgår vi at skulle ændre i links på hjemmesider mm - og ikke mindst kan alle, der har deltaget i den seneste sæson undgå alt det praktiske med tilmelding og oprettelse.

[Fuglesang](#)

Et nyt tiltag her i foråret er et forsøg på at belyse, hvornår fuglene begynder at synge - det er så blevet til endnu et skema.

Månedsskemaer

Da vi jo nu har data fra både december 2020 og januar 2021, har besluttet også at indsamle observationer fra [februar 2021](#), så vi får data fra alle tre vinter måneder. Vi må se, hvordan det slår an, men de månedlige data vil givetvis give mulighed for bedre analyser - i alt fald i nogle situationer. De seneste meteorologiske meldinger om, at februar for en gang skyld bliver en rigtig vinter måned, gør denne undersøgelse endnu mere spændende.

Hvad viser data

Vores undersøgelse er en "0/1" undersøgelse - ligesom Atlas - er en art til stede eller ej. Man kan få et fingerpeg om de enkelte arters talrigthed i et område. Jo mere almindelig en art er i et område, jo hurtigere får man den registreret. De mest almindelige arter vil derfor hurtigere blive registreret af (næsten) alle deltagere end en noget mere fåtallig art.

Geografisk fordeling af deltagere

De tre links nedenfor viser kort over, hvor der er blevet "boligbirdet" i de tre forår.

[Boligbirding 2021 geografisk fordeling](#)

[Boligbirding 2020 geografisk fordeling](#)

[Boligbirding 2019 geografisk fordeling](#) (for hele året).

For at sætte de tre ovenstående kort lidt i relief, kan man se på et tilsvarende kort for drosler i DOFbasen

[Hvor blev der set drosler i Danmark i 2019?](#)

Følg med i årets boligbirding

Du kan løbende følge med i daglige opdateringer her ("live" tabel):

[DK Forår fugle](#)

Du kan læse om projektet og følge med i resultaterne her: [Boligbirding bloggen](#) eller [Facebook gruppen](#) (325 medlemmer - 80 medlemmer ultimo januar 2019).

DOFbasen

Når man har været ude i lidt fremmede områder her i Vestsjælland, har man haft meget store glæde af de kort med afgrænsninger, der blev tegnet for alle lokaliteter i vores område område. Et tiltag, der fremover helt klart vil bedre kvaliteten af materialet i DOFbasen (man er ikke i tvivl om, hvilken lokalitet man er på) - især når det slår igennem hos alle brugere af basen.

Vi måtte igen notere et lille fald i antallet af indtastninger i DOFbasen fra Vestsjælland - 150725 i 2019 mod 152996 i 2018. Set på landsplan ligger vi på en meget flot 4. pladsen, efter de medlemsmæssigt meget større afdelinger i København, Østjylland og Nordsjælland.

Vi fik lige som sidste år 28 lokaliteter med over 1000 registreringer, og 30 lokaliteter kom over 100 arter (32 sidste år). Når man ser på de enkelte bidragsydere, er der 30 (hvoraf de 4 er fra vores kommunale faunistik gruppe!), der har leveret over 1000 observationer (29 sidste år), og 71 personer har bidraget med oplysninger om mere end 100 arter (66 sidste år). Så selv om vi samlet har et lille fald, er bredden i toppen blevet større, hvilket må betegnes som positivt.

[Fordeling af observationer pr lokalafdeling pr år](#)

Kommunale artslister på baggrund af data i DOFbasen

Der er intet sket i løbet, men vi bringer alligevel listerne her.

Kommunale artslister ifølge DOFbasen (i parentes antallet fra sidste år):

[Odsherred kommune](#) 346 (343) "arter" pr 17/2 2021

[Kalundborg kommune](#) 318 (317) arter pr 17/2 2021

[Holbæk kommune](#) 262 (261) arter pr 17/2 2021

[Slagelse kommune](#) 328 (325) arter pr 17/2 2021

[Sorø kommune](#) 242 (239) arter pr 17/2 2021

[Ringsted kommune](#) 246 (249) arter pr 17/2 2021

NB disse lister indeholder også en hel del burfugle og andre underligheder.

Vi vil også henvise til de [Kommune artslistes](#), som vi vil arbejde videre med i 2021.

Skovprojektet

Der er intet nyt.

Atlas III

Det afsluttende møde blev ligesom så meget andet ramt af corona - og blev afholdt pr video.. Til præsentationen af publikationen Fugleatlas blev forfattere mm. hyldet ved et virtuelt møde under ledelse af Peter Lund Madsen.

19 Vores fugle 2019

2019 bød på flere spændende mere eller mindre langtids rastende fugle, som mange fik glæde af: *ejre, Dværggås, Brilleand, Rødhovedet And, Blåvinget And (ny for Vestsjælland), Islom, Sort Stork, Silkehejre, Skestork, Stylteløber, Kærløber, Odinshane, Kongeørn (set i alle 6 kommuner), Hærfugl, Aftenfalk, Savisanger, Brun Løvsanger, Høgesanger (blev til langt ind i december), Bjergpiber, Krognæb og Stor Korsnæb.*

Naturpolitisk Udvalg

Tovholder: Morten Jensen

Udvalgets medlemmer: Lene Smith (LS), Hans Ulrik Skotte Møller (HUSM), Inger Nielsen (IN), Jens Boesen (JB), Jette Hallig (JH), Lasse Braae (LB), Niels Poul Dreyer (NPD), Allan Nielsen (AN), Jette Reeh (JR), Knud Nielsen (KN), Henrik Wejdling (HW) og Morten Jensen (MJ).

Udvalget består af vores kommunerepræsentanter og alle andre, der repræsenterer DOF Vestsjælland i eksterne organer. Det er et stort sammensurium af interesser - ud over fugle - så en af udvalgets opgaver er, hvordan vi ved fælles fodslag bedst kan fremme fuglenes sag i vores eksterne arbejde.

Udvalget er uden sammenligning det mest arbejds tyngede. De siger, vi skal forholde os til, kommer ikke altid i en lind strøm og til tider er tidsfristerne på endog meget store opgaver meget korte - især set i relation til, at alt arbejde her - som alle andre steder i lokalafdelingen er 100% frivilligt.

Generelle informationer

Året 2020 har som følge af nedlukningen af Danmark og dermed aflysningen af nærmest alle aktiviteter, møder og arrangementer, været meget atypisk. Dette gælder også arbejdet i Naturpolitisk udvalg (NPU) i DOF Vestsjælland.

Det har kun været muligt at mødes fysisk en enkelt gang - 3/9 - hos Lene Smith i Sorø. Derudover er kommunikationen foregået pr. mail eller telefonisk.

De væsentligste sager, som udvalget og dets medlemmer har beskæftiget sig med, er opsummeret i de følgende afsnit fra kommunerepræsentanter og repræsentanter i forskelle råd.

Der er dog specielt to sager som har været håndteret på tværs af kommunegrænser og rådsrepræsentationer.

Natura 2000 områder

Fra Danmarks Jægerforbund blev vi i august 2020 gjort opmærksom på muligheden for at kommentere på Natura 2000 Basisanalyserne 2022-2027 udsendt fra Miljøstyrelsen (MST) i foråret 2020. Basisanalyserne danner grundlag for fremtidige handleplaner, som kommunerne skal udarbejde i 2021

(Der er udpeget i alt 257 Natura 2000 områder i Danmark, områder som både omfatter land- og havområder).

På mødet i september enedes vi derfor om en fordeling af kommenteringen på de relevante Natura 2000 områder i Vestsjælland. Efter aftale med MST blev deadline for kommentering sat til 1/10-2020, så det blev en hastesag.

Kommenteringen skulle omfatte – set med ”DOF øjne” – fejl eller mangler vedrørende:

- korrekt udpegningsgrundlag?
- korrekt anførte habitater og fuglearter (og evt. rødliste arter)?
- negative påvirkninger/trusler i områderne – færdsel – turister – rekreative aktiviteter, m.m.?

Et målrettet arbejde blandt udvalgets medlemmer og lokalkendte ornitologer resulterede i et 18 siders dokument som blev sendt til MST 1/10-2020. ([Se hele dokumentet](#)).

Følgende områder blev kommenteret: **N153** Havet og kysten mellem Hundested og Rørvig, **N154** Sejro Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesbjerg og Bollinge Bakke, **N156** Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å, **N157** Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken, **N164** Hov Vig, **N262** Annebjerg Skov og Ulkerup Skov, **N160** Nordlige del af Sorø Sønderkov, **N162** Skælskør Fjord og kysten mellem Agersø og Glænø samt **N116** Centrale Storebælt og Vresen (kun dele af området).

En gennemgående kommentar i materialet er særlig relevant i denne tid, hvor presset på den danske natur er øget betydeligt på grund af Corona-restriktionerne.

”Det anbefales helt generelt kraftigt, at der afsættes midler til opsætning af nye og tydelige informationstavler om Natura 2000 områderne, og om de naturhensyn, der bør tages ved færdsel i de respektive områder.”

En anden meget væsentlig kommentar i det dokument der blev sendt til MST omhandlede Natura 2000 område nr.162 Skælskør Fjord og kysten mellem Agersø og Glænø. Et forhold som også omtales senere i denne beretning - beretningen fra Slagelse kommune v. HUSM.

”En meget væsentlig anbefaling er, at man inddrager det store nye materiale, der er kommet for dagen i form af omfattende fly- og skibstællinger af vandfugleforekomsterne i Smålandshavet ikke mindst omkring Omø Stålgrunde syd for Omø, jf. rapporterne fra Aarhus Universitet, DCE 2016 (en tilbageholdt rapport) og Orbicon (2016).

Rapporterne dokumenterer, at store dele af Smålandshavet i vinterhalvåret huser en kvart million ænder, lommer og lappedykkere. Fem arter optræder her i så store antal, området er af international betydning for dem (opfylder 1%-kriteriet i Fuglebeskyttelsesdirektivet) – der er her tale om Gråstrubet Lappedykker, Rødstrubet Lom, Ederfugl, Fløjlsand og Sortand.

Bestandene trues af opførelsen af en stor havmøllepark ved Omø Stålgrunde ”Omø Syd Havmølleparken”.

Det er derfor af allerstørste betydning, at de relevante myndigheder følger op på Aarhus Universitets anbefalinger om at få udpeget alle relevante dele Smålandshavet som et EU-Fuglebeskyttelsesområde – i praksis vil der være tale om en udvidelse af Fuglebeskyttelses-område nr. 96 mod syd til at omfatte IBA område 118 som anvist i DCE rapporten.”

Denne sag kører videre her i 2021 og venter stadig på myndighedernes afgørelser.

Området Sanddobberne.

Sanddobberne er et kyst og overdrevs område ved Neksøbugten i Odsherred kommune. Blandt andet har Dværgterne, Havterne og Klyde ynglet eller forsøgt yngle i området. Desuden er der en vigtig botanisk forekomst af den rødlistede plante Vellugtende Skabiose.

På et tidligere tidspunkt er det af myndighederne blevet besluttet at sælge det område ved Sanddobberne der pt. fra Naturstyrelsen er bortforpagtet til en campingplads. Hele området var sammenhængende natur ved etableringen af campingpladsen. Pladsen indgår desuden som en del af

Natura 2000 Sejerø Bugt og Saltbæk Vig. Området er også en del af Fuglebeskyttelsesområdet, der inddrager både kystzone og sandrevler.

Områdets beliggenhed og campingpladsen har medført en livlig færdsel og fritidsaktiviteter og især kitesurfing har betydet så kraftige forstyrrelser af fuglene i området, at de forekommende arter ikke har haft mulighed for ynglesucces.

I en henvendelse til miljøminister Lea Wermelin har Dansk Botanisk Forening, Danmarks Naturfredningsforening, Odsherred og DOF Vestsjælland opfordret til at stoppe salget af området med campingpladsen.

Miljøministeren har for nylig svaret, at salget af grunden er aflyst, og der er således håb om at der på sigt kan skabes et sammenhængende naturområde uden de forstyrrelser der ses i dag. **I dette område er der dog også allerede nu behov for skiltning om færdsel og om naturhensyn.**

Beretning fra Odsherred kommune (v. Lasse Braae)

Bortset fra at følge med i foreningens kommunale postkasse, har det meste stort set ligget brak grundet corona.

Det bør bemærkes, at nedlukningerne p.g.a. coronaen har betydet et ekstraordinært stor præs på naturen også udenfor den normale højsæson på 6 sommeruger. Der har været mennesker overalt i de lange perioder, hvor størstedelen af arealerne i kommunen plejer at ligge nærmest mennesketomme hen. På de populæreste turistdestinationer har besøgsfrekvensen været oppe på niveau med en top sommerdag. Ja nogle steder har der endog været flere. Mange af de små parkeringspladser ude ved naturområderne har vist sig at meget underdimensionerede.

Denne totalt ændrede adfærd hos os tobenede har helt oplagt haft betydning for mange fuglearter. I stedet for fouragerings ro i vintermånederne, hvor mange fugle er pressede i forvejen, har der nu tilkommet et ikke ubetydeligt forstyrrelses moment. Fuglene brænder mange unødvendige kalorier af, hver gang de forstyrres. Helt præcist at bedømme betydningen af denne nye faktor er desværre ret vanskeligt.

Beretning fra Holbæk kommune (v. Allan Nielsen)

Det der har fyldt mest i Holbæk kommune i 2020 er endnu en gang Tempelkrog Nord.

Der var indkaldt til et orienteringsmøde d. 13/3-2020, hvor Holbæk kommune og DN Holbæk ville have en dialog med borgerne om deres planer for en fredning af området. Mødet blev desværre aflyst med få timers varsel pga. Coronasituationen.

Hen over foråret og sommeren var der meget stille om sagen, men der er blevet arbejdet på at skaffe oplysninger om salget og det konsortium der havde købt fire af de fem områder. En af drivkræfterne var været Torben Johannesen vores lokale timetæller for området.

Jeg var til møde i Natur og miljøforum i Holbæk kommune 25/8, hvor vi blev orienteret kort om Fredningen af Tempelkrog Nord. Det er nu solgt af Landbrugsstyrelsen efter at have været ude i to udbudsrunder. DN Holbæks formand Carsten Lambrecht fortalte at der godt kunne gå 3 - 4 år med fredningssagen.

DN Holbæk og Holbæk kommune afholdt et orienteringsmøde 13/10, hvor Knud Flensted, den fredningsansvarlige fra DN og jeg deltog. Knud har bistået DN med "fuglefakta" om området.

Der var også nogle medlemmer fra DOF, DN Holbæk og en stor gruppe jægere, samt skytten fra det konsortium, der havde købt fire af fem udbudte områder.

Der var meget forskellige interesser i spil, men efter mødet mente Knud Flensted at det havde forløbet godt set fra vores perspektiv.

Holbæk kommune og DN Holbæk arbejder videre med at få fredet området, en proces der som nævnt godt kan tage 3 – 4 år!

Inden mødet blev jeg kontaktet af TV Øst, som ville have formanden for DN Holbæk og jeg med på en tur ud til Tempelkrog Nord. De nye ejere ønskede ikke at stille op. Det blev til en udsendelse, hvor vi fik mange af vores budskaber om fredningen af området ud. Da fotografen havde pakket sit udstyr sammen, kom der 600 - 700 gæs flyvende lige hen over vores hoveder. Fotografen nåede at få lavet en god optagelse af det.

I december passerede jeg området i bil på Holbæk motorvejen. Der var jagt i gang. Umiddelbart så det ud til at der blev skudt ud over den sti, hvor offentligheden skulle være sikret adgang til området. Da der er to ejere af det samlede område, kan de ikke bare spærre det for offentlig adgang siger Knud Flensted.

DN Holbæk har kontaktet mig for at høre, om jeg ville stille op til at lave en video om området, hvor jeg fortæller lidt om de forskellige fugle, vi ser på turen rundt om søen. Den skal så lægges ud på DN Holbæks hjemmeside.

Det har været et år, hvor Holbæk kommune har givet tilladelse til etablering af mange små skovstykker og mindre vandhuller på nogle af markerne i kommunen. Der må være mulighed for at hente støtte midler til etableringen med den store interesse, der har været i år.

Beretning fra Sorø kommune 2020 (v. Lene Smith)

Arbejdet i Grønt forum i 2020 har været præget af Covid-19 i lighed med i resten af samfundet. Møderne har med en enkelt undtagelse været holdt virtuelt.

Af særlige interessante sager har der i 2020 været et par besigtigelser, hvor Fredningsnævnet har haft indkaldt klageberettigede.

Her fremhæves en sag: Naturstyrelsen søgte i september om tilladelse til at opføre 4 shelters med tilhørende bålsteder og bord- bænkesæt samt et stort madpakkehus ved området ved Suserupgård. Her er der i dag en mindre P-plads, der også søges udvidet. Suserupgård ligger inden for et EU – fuglebeskyttelsesområde. Af denne grund gjorde DOF Vestsjælland indsigelse til en fuld etablering af det ønskede med henvisning til områdets særlige status, under særlig henvisning til områdets ynglefugle (Havørn og Isfugl mv). Friluftsrådet, Sorø kommune og Naturstyrelsen gik alle ind for den store etablering, dvs. med 4 shelters med tilhørende bålsteder og bord-bænkesæt samt et madpakkehus. Naturstyrelsen fik herefter det ansøgte godkendt med dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Rewilding ved Kongskilde

Med udgangen af 2019 præsenterede Naturstyrelsen en plan for området omkring Kongskilde.

Claus Jespersen, skovrider i Naturstyrelsen, siger: "Blomster og urter får plads til at gro, når Naturstyrelsen indhegner et 80 hektar stort statsligt naturområde ved Tystrup Sø på Midsjælland. Samtidigt bliver levedulighederne for den sjældne Hasselmus forbedret.

Nu får naturen endnu bedre vilkår i det bakkede landskab ved Tystrup Sø midt på Sjælland. Her skal kvæg snart græsse året rundt i området Kongskilde omgivet af skov, vand og åbent land i en 80 hektar stor indhegning.

Naturen får mere plads, når der kommer en stor sammenhængende græsning. Kvægets græsning betyder, at området ikke springer i skov, og der bliver derfor god plads til en lang række blomster og urter, som også vil tiltrække insekter. Selvom vi laver indhegning, vil der være fuld offentlig adgang til det nye naturområde i Kongskilde som i alle de øvrige statslige naturområder.

Kvæget skal også være med til at skabe dynamik i skovbunden og give plads til krat og varierede overgange mellem skov og den lysåbne natur.

Naturstyrelsens rewilding-projekt på Kongskilde forventes at starte efter årsskiftet med ny dyreholder.

Ny verdensmålsambassadør

Kommunen har ansat en verdensmålsambassadør, Pipaluk Balslev, som i det kommende år vil få masser af kontakt til foreninger, lokalråd og virksomheder i Sorø kommune om, hvordan der lokalt og i fællesskab fremmes arbejdet med FN's verdensmål.

Som verdensmålsambassadør skal Pipaluk Balslev søge dialog med kommunens foreninger, lokalråd og virksomheder for at understøtte og inspirere det lokale arbejde med FN's verdensmål, som i foreninger og lokalråd for eksempel kommer til udtryk gennem arbejdet med sundhed, trivsel og lokale fællesskaber.

Vildere grøftekanter

Sorø kommune vil i 2021 medvirke til at grøfterne i Sorø kommune bliver vildere. Dette er et uddrag fra formidlingen til borgerne i Sorø:

”Vi er i Sorø kommune i gang med at gøre noget for at øge biodiversiteten i kommunen. Vi har derfor igangsat et projekt, hvor vi vil forsøge at skabe højere biodiversitet i kommunens grøftekanter. Det vil vi gøre ved at ændre den nuværende plejeplan af grøftekanterne til en differentieret type pleje, for øje at øge artsdiversiteten - særligt i de grøftekanter der allerede har stort potentiale for en høj artsdiversitet. Grøftekanter er et stort uudnyttet areal, der kan fungere som levesteder for mange planter og dyr. Derfor har vi brug for hjælp fra kommunens borgere og foreninger, til at hjælpe os med, at finde frem til de

steder med mange og/eller særlige og sjældne arter. Det kan være både plante-, insekt- og pattedyrsarter. Vi har brug for hjælp med at finde frem til grøftekanter, men også gerne andre områder af denne karakter. På den måde kan vi i kommunen lægge vores kræfter og energi i de rigtige steder, når vi skal forsøge at ændre plejeplanen af grøftekanterne til en differentieret pleje, der skal øge grøftekanternes biodiversitet. Ved at indberette disse grøftekanter og steder til os, er du som borger med til, at vi på bedste vis kan fremme biodiversiteten i kommunen”.

Beretning fra Ringsted kommune (v. Inger Nielsen)

Grønt Råd:

Emnerne har handlet om etablering af et følgeråd og dets sammensætning samt start ifm. etablering af kommende Pilot-Naturpark.

Grønt Råd vedtog desuden at fungere som Vandråd i foråret ifm. Vandrådsarbejde 2020, og udpegede i enighed vandløb, som trængte til nogen restaurering, samt fjernelse af uhensigtsmæssige vandopstemninger.

Der er brugt tid på at debattere kommende Natur-, Miljø og Klima politik 2020 for kommunen.

Brugerråd Haraldsted Sø: Har været beskæftiget med etablering af aftalte aktivitetsforanstaltninger ifm. fremtidige friluftaktiviteter i området. Der er nu etableret mødelokale/aktivitets-hus, - fugletårn, toilet m.m. ved søsportshjørnet.

Området ved Humlebjerget har været til drøftelse som fint område til attraktivt til rolige naturophold, hensigten er at opstille bord- og bænkesæt.

Desuden er der igangværende drøftelse og planlægning af et aktivitetshus ifm. Vrangeskov og det gamle traktørsted. Arbejdsgruppen Søskovlandet er langt med planerne, og der foreligger projektplaner som er tilgængelige online.

Brugerråd Gyrstinge Sø: Energien er primært brugt vedr. den fremtidige drift og færdsel ved Søen. Der bruges stor energi på at finde fælles enighed om fremtidig adgang til søområdet. Yderligere tiltag fremgår af N.P. Dreyers indlæg.

Fugleture: Der har været afholdt enkelte fugleture til Torpet mose samt Kværkeby Fuglereservat.

Der blev påbegyndt en række initiativer omkring aktivering af lokalbefolkningen ifm. lancering af emnet Vor Natur gennem de offentlige medier, desværre blev flere af de igangværende aktiviteter ikke realiseret, og strandede i Covid-19 restriktioner.

Naturens dag blev en aktivitet i selskab med folket ved Kværkeby Fuglereservat, primære interesse gik på at studere vandinsekterne på stedet detaljeret.

Fugleliv: Mest interessante fugleobs i Ringsted blev en lille 3 dages visit af Stytteløber ved Gyrstinge sø.

Friluftsrådet Østsjælland (v. Inger Nielsen)

Kreds-repræsentantskabs-mødet blev afholdt i september, og der deltog 2 repræsentanter fra Islænderhesteforeningen som de eneste ud af de mange forskellige foreninger, som hører under Friluftsrådet. Det er til stadighed drøftelser om, hvordan vi når ud til alle, og specielt nu hvor den nye struktur er på vej. Den nye struktur i Friluftsrådet kræver en del forarbejde i kredsene.

Vi har desuden brugt en del energi på at drøfte Råstofplaner, bl.a. råstofgravning i Køge Bugt. Vi har forholdt os til kommende store naturområder i vores gebet omkring Vindmølleparker og solcelleparker. Naturcenteret ved Boesdal kalkbrud har krævet opmærksomhed og indsigt.

Desuden var vi alle inviteret til Seminar i Zoo i oktober, her var emnet "Friluftsliv i den vilde natur", hvor en del samtidig handlede om fredskov med færdsel og restriktioner omkring adgangsforhold.

Vandrådet for Smålandsfarvandet - HovedVandOpland (HVO) (v. Niels Poul Dreyer)

Jeg har været med i vandrådet for Næstved kommune. I perioden har jeg ud fra DOF basen udarbejdet en liste af fugle, som kan påvirkes af indsatserne, især Isfugl, Bjergvipstjert og Vandstær.

Ingen af de færdigudarbejdede forslåede indsatser påvirker disse arter negativt. Vandrådsarbejdet har særlig interesse for sportsfiskerne. I Næstved kommune har især vandspærringer i Susåen stor interesse.

De kom frem til:

- Maglemølle spærringen er en del de generelle indsatsforslag.
- Holløse Mølle spærringen var der ikke penge til i budgettet, men den indmeldes under "øvrige indsatser".

Ovenstående er anbefalet af et enigt vandråd i HVO 2.5 og videreføres ud fra Næstved kommunes tekniske udvalg ved møde d. 31. August:

De kom ikke meget længere med Holløse spærring, som er skudt til hjørne. En pdf-udtalelse fra Sportsfiskerne kan fremlægges til orientering. DOF bør forholde sig positivt til at fjerne disse spærringer.

Brugerråd Gyrstinge Sø (v. Niels Poul Dreyer)

Generelt er der langt mere aktivitet langs søen end tidligere og fuglene kommer mere ud at flyve pga. turister. Søen fremstår ellers fin. I Allindemagle Skov fandt jeg kun 1 unge i havørnereden omkring 10. juni, men andre har rapporteret en familie med 2 unger på stedet.

Møder har fundet sted i det fri, hvor der var udveksling af interesser og holdninger uden at der blev vedtaget noget konkret end de rene driftsinitiativer langs stien.

Dog har vandstanden været lavere end normalt, og det har betydet, at der har været godt med ynglende Fjordterne. Det er fint at øen bliver oversvømmet i nogle år fordi tilgroning af øen vil gøre den uegnet for ynglende ternere.

En trussel mod naturen ved Gyrstinge truer en gang i fremtiden, fordi COWI har foreslået i forbindelse med Kattegats forbindelsen, at der etableres en mulig linjeføring af spor for hurtigtog langs syd-vest siden af søen og gennem Store Bøgeskov. Der er også foreslået en alternativ rute vest herfor, hvor toget passerer Ringsted Station. Det er min vurdering af sidstnævnte er mest sandsynlig.

Pilot naturpark Ringsted (v. Niels Poul Dreyer)

Der er i byrådet truffet beslutning om oprettelse af et pilot naturpark udvalg (§17, stk.4 udvalg). På mødet i KMU den 17/12-2020 blev der vedtaget et nyt kommissorium for udvalget, hvor det nu i modsætning til tidligere vedtagelse er 15 medlemmer, heraf 3 fra byrådet, 8 lodsejere og 4 ildsjæle/borgere. Udvalgets medlemmer vælges af byrådet efter indstilling fra KMU. (vedhæftning nr. 3, punkt 4 i dagsordenen).

Store Vrøj (v. Niels Poul Dreyer)

Et filmprojekt som dokumenterer naturpleje, dyrelivet og naturgenopretningen på Store Vrøj er færdigt og filmene kan ses på:

<https://www.nytlandbrug.nu/category/natur/>

Her findes også en fuglefilm:

<https://nytlandbrug.nu/wp-content/uploads/film/Fuglelivet%20StoreVr%C3%B8j.mp4>

Vi fortsætter med Gyvel og Rynket Rose fjernelse på Store Vrøj i 2021, men vi kan nu se en ende på projekterne, og vi går over til almindelig vedligeholdelse.

Op til 10 ørne ses derude på området. Vi har haft besøg af Hvidrygget Ryle sidst i juli.

Beretning fra Kalundborg kommune (v. Jette Reeh)

Det grønne dialogforum i Kalundborg kommune har afholdt to møder i Corona året 2020.

Første møde 20/2 handlede om fugle og landbrug. Henrik Wejdling holdt oplæg og fortalte bl.a. om det samarbejde, der har været mellem Landbrug og Fødevarer, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Biavlerforening og Dansk Ornitologisk Forening, som i fællesskab har arbejdet med biodiversitets fremmende tiltag i marken. Henrik inddrog desuden forskningsresultater generelt om markens fugle og især hvad der kan gøres for Vibben, som er truet af den moderne landbrugsdrift.

Andet møde var en besigtigelse 6/8 med efterfølgende møde. Emnet var området **Eskebjerg Vesterlyng**, som dels er fredet, dels er habitatområde. Der skal udarbejdes en ny plejeplan, og en indsats er meget nødvendig, hvis ikke området skal gro til i skov. Det er en status quo fredning. Den foreliggende plejeplan, som blev udarbejdet af amtet, er aldrig blevet implementeret. Området er ved at gro til i skov, hvilket ikke er i overensstemmelse med fredningens formål, ligesom Natura 2000 handleplanen foreskriver de sjældne naturtyper (f.eks. Enebær klithede) bevaret.

Planen udarbejdes i samarbejde med ejeren (Lynglauget) og kommer derefter i høring

Fredningsnævnet har inviteret til en række besigtigelser i løbet af året.

16/1 blev havneanlægget på Gisseløre, der er fredet ved fredningsnævnets afgørelse af 11/12-2003 om Gisseløre og Houget, besigtiget. Man ønskede dispensation fra fredningsbestemmelserne til at anlægge 20 nye bådpladser.

Ligeledes 16/1 blev et område i Raklev besigtiget, hvor man ønskede dispensation fra fredningsbestemmelserne for at kunne opføre en hestestald.

En besigtigelse 16/4 drejede sig om **spejdercentret på Nekselø**, hvor man ønskede dispensation til en udvidelse af spejderaktiviteterne.

Nekselø er en fredet ø, og der bør slet ikke være den type aktiviteter på øen med den meget værdifulde natur. Jeg modsatte mig imidlertid ikke, at den nuværende aktivitet blev fortsat, men da fredningsnævnets afgørelse indebærer en udvidelse af spejderaktiviteterne i fuglenes yngletid, har vi indklaget afgørelsen for miljøklagenævnet. Det samme har DN's Kalundborg afdeling.

En besigtigelse 24/9 også i Raklev handlede om dispensation til at omlægge forpladsen ved kirken. Er der ikke særlige fugle interesser på spil, støtter vi op om DN Kalundborgs synspunkter.

Øvrige sager

Der er stadig polemik om kano- og kajaksejls på Skarresø. Nogle borgere i Jyderup ønsker sejlsområdet udvidet. En stor del af søen kan ikke besejles pga. beskyttelsen af havørnereden på Skarresholm. Vedr. forstyrrelser omkring **havørnereden ved Skarresø** er DOF's Projekt Ørn orienteret og involveret.

Jyderup Erhvervsforening ønsker at opføre borde, bænke og oplysningstavler ved ankerpladsen, altså ørne udkikspunktet ved Skarresø. Desuden vil man opføre en platform til teleskoper.

Platformen vil ikke være så stor, at den gør nogen gavn, ligesom den sandsynligvis vil komme til at ligge for lavt. Vi er blevet bedt om at udtale os om projektet og har tilkendegivet, at det egentlig fungerer fint som det er nu, hvor der er primitive borde og bænke, men at vi da har forståelse for, at et bord til madpakkespisning og informationstavler er ønsket. Mange går turen rundt om søen.

Tidligere klage

Vi påklagede i 2019 en afgørelse om, at der på **Stold** skal sprøjtes med Roundup for at bekæmpe Rosa Rugosa. Denne klage er der stadig ikke en afgørelse på.

Vandrådet for Kalundborg - HovedVandOpland (HVO) (v. Jette Reeh)Se her:

<https://holbaek.dk/borger/teknik-og-miljoe/vand/vandloeb/vandraad-2019-2020/>

Vandrådene rådgiver kommunerne i arbejdet med at komme med forslag til vandløbsindsatser i de kommende vandområdeplaners indsatsprogram. Indsatserne skal forbedre de fysiske forhold, så de er forenelige med "god økologisk tilstand" og "godt økologiske potentiale". Forslagene vil indgå i grundlaget for de kommende vandområdeplaner 2021 - 2027. Vandrådene og kommunerne kommer med forslag til, hvilke virkemidler der skal anvendes i de vandløb, der er i risiko for ikke at opfylde miljømålet. Der er for hvert hovedvandopland fastlagt et minimumskrav til omfanget af den foreslåede indsats.

Vi startede arbejdet i Vandrådet for HVO Kalundborg 3/2, og på grund af aflyste møder afsluttede vi først arbejdet i september måned. Holbæk var sekretariatskommune.

Staten har udpeget en række områder, hvor der er behov for forbedring af naturtilstanden i vandløbet. I vandråds arbejdet gennemgås de enkelte vandløb, og der gives bud på hvilke indsatser, som kan gennemføres for at forbedre naturtilstand i det enkelte vandløb. For disse indsatser udregnes et overslag på omkostningerne forbundet med en gennemfører indsatserne. Denne beregning vil ligge til grund for den endelige prioritering af indsatser.

Der kan vælges en række virkemidler for at forbedre tilstanden:

Ved en mindre strækingsbaseret restaurerings indsats forstås et eller flere af følgende virkemidler: a) Udlægning af groft materiale b) Udlægning af groft materiale og træplantning c) Udskiftning af bundmateriale d) Hævning af vandløbsbund uden genslyngning e) Plantning af træer langs vandløb.

Ved en større strækingsbaseret restaurerings indsats forstås et eller flere af følgende virkemidler: a) Genslyngning. b) Åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og/eller genslyngning.

Ovenstående virkemidler kan desuden kombineres. Dette kan angives i IT-værktøjet, som der skal indrapporteres i.

Ved en punktbaseret restaurerings indsats forstås et af følgende virkemidler: a) Fjernelse af fysiske spærringer b) Etablering af sandfang c) Etablering af okkerrensingsanlæg.

Arbejdet i Vandrådet har forløbet i et godt samarbejde, hvor især repræsentanten for Danmarks Sportsfiskerforbund har bidraget. Der blev opnået enighed om indsatserne indenfor de økonomiske rammer, der var sat. Arbejdet var således styret af en række faktorer som virkemidler, minimumsindsatser og økonomi.

Af større projekter vi har valgt, er en genslyngning af Nedre Halleby Å.

Landbruget fremlagde et forslag til fælles udtalelse udover Vandrådets bundne opgave, denne kunne vi ikke tilslutte os. Det kunne DN og Danmarks Sportsfiskerforbund heller ikke.

Se mere her:

<https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/vandomraadeplaner/vandomraadeplaner-2021-2027/vandraad-2019-2020/>

Beretning fra Slagelse kommune (v. Hans Skotte Møller)

Stor-kasse-projektet, der blev gennemført i 2019-(20) med ophængning af 99 kasser til Tårnfalke, Natugler, Slørugler og Store Skalleslugere er fortsat i 2020, hvor Jette Hallig og HSM har kontaktet og interviewet mange af kasseejerne. Det lykkedes os at få tilbagemeldinger på status for 60 af kasserne. Heraf var de 23 (38 %) beboede og 37 ubeboede. Beboerne fordelte sig med 16 par Tårnfalke, 5 par Natugler, 1 par Alliker og 1 Egern. Ynglesuccessen har i 2020 været god hos falke og ugler som følge af de mange mus, der fulgte af det store bog-år i 2019, som igen var resultatet af den meget varme og tørre sommer i 2018. Ringmærker Søren Klarskov, Boeslunde fik således alene ringmærket 83 tårnfalkeunger, og på Agersø kom der tre kuld med tilsammen 16 tårnfalkeunger ud at flyve. Projektet er nu afsluttet. Det har været initieret af DOF og finansieret af Slagelse kommune og kommunens Naturforum med en bevilling på 100.000 kr. (Som en fodnote vil vi nævne, at halvdelen af kasserne blev leveret af en professionel jysk virksomhed, mens den anden halvdel blev fabrikeret af Slagelse kommunes Produktionsskole. Desværre er der allerede fire af de sidstnævnte kasser, der er faldet ned og gået i stykker. *Lessons learned*: Brug altid skruer i stedet for søm til de store kasser).

Fugletællinger og forslag til nye færdselsregler på Lej Sø og Lej Odde

Der er også i 2020 gennemført en række fugletællinger og registreringer især af ynglefuglene i Lej Sø og på Lej Odde. Tællingerne er udført af Villy Jensen, Frølund og Ulf M. Berthelsen ("Projekt Dværgterne"). Området er en af kommunens allervigtigste ynglelokaliteter for en række sjældne og truede arter, der i 2020 omfattede: Strandskade 6 par, Vibe 15 par, Stor Præstekrave 20 – 25 par (skøn), Stor Kobbersneppe 3 - 5 par, Rødben 16 par, Klyde 80 par, Fjordterne 12 par, Havterne 5 par, Dværgterne 25 par og Hættemåge 5 par. Fjordterne og Klyder havde en god ynglesucces med mange udfløjne unger, mens den var dårlig for de øvrige arter, ikke mindst for Dværgterne. Den gode dialog omkring forvaltningen af området fortsætter i samarbejde med ejeren af Kruusesminde og i kommunens Naturforum. Her er der opbakning til at udvide forbuddet mod offentlighedens færdsel fra 15/3 – 15/7 til 15/3 -31/7. Desuden er der opbakning fra ejer til, at kommunen prøver at retablere to tidligere yngleøer ude i søen. Lav vandstand og udtørring i de tørre somre er fortsat et problem, i 2020 tørrede søen næsten helt ud i august.

En ny rapport "Fuglene ved Lejsøen og Lejodden, ynglesæson 2020" (Berthelsen, Jensen og Skotte Møller, feb. 2021) indgår i den aktuelle sagsbehandling om færdselsforbud i området.

Tude ådal naturgenopretningsprojekt.

Projektet omfatter de nederste dele af den udrettede Tude Å til udløbet i Storebælt. Det har reelt ligget stille i to år, selv om det har været færdigprojekteret og de ejendomsretlige forhold har været afklaret med alle lodsejere. Det skyldes, at sportsfiskerne har opretholdt protester og truet med at anke de sidste tilladelser, da man frygter, at ørrederne vil få dårligere livsbetingelser, når den kanaliserede å forsvinder. Vi blev i følgegruppen, som kommunen har nedsat, og som omfatter en række interesseorganisationer inklusive DOF i november indkaldt for første gang i to år, og det ser nu ud til, at konflikten med sportsfiskerne kan løses med nogle enkle tekniske kompromisser. Der er nu gode udsigter til, at projekt realiseringen kan begynde. Oprensning, flytning af udløbet og genoprettelse af et højvandslukke ventes iværksat fra 2021.

Motorsportsanlæg på Stignæs.

Slagelse kommune har gennem de sidste par år forberedt en lokalplan, der skal muliggøre bygning af et kæmpestort motorsportsanlæg på ca. 50 ha kommunalt ejet jord, der ligger mellem Stignæs Landevej og industrianlæggene yderst på Stignæs. Der planlægges bl.a. opført en publikumsarena med plads til mange tusinder tilskuere. - Området er i dag marker, krat og selvsået skov. Fuglemæssigt har det især betydning om efteråret som "optankningsområde" for trækfuglene, ikke mindst nattrækkerne som sangere, Rødhalse m.fl. der dominerer det "usynlige træk", men der yngler bl.a. også Nattergal på stedet. Planerne har foreløbig vakt stor lokal modstand og også DN og DOF har markeret, at vi synes, at det er en dårlig placering. Alternativt bør man overlade arealerne til naturlig tilgroning og naturskov. Projektet vil komme til at indgå i valgkampen op til kommunalvalget i 2021.

Havmiljøet omkring Stignæs – Agersø - Omø – Smålandshavet.

Miljøtilstanden i de marine områder omkring Stignæs, Agersø og Omø har gennem mange år været

problematisk. Fiskebestandene er gået tilbage, og erhvervsfiskeriet er nu helt opgivet. I ederfuglekolonien på Helleholm (Agersø) og som gennem 35 år har været omfattet af et ringmærknings- og forskningsprojekt, er kuldstørrelsen pr. rede faldet fra 4,9 æg pr. rede for femten år siden til 2,9 æg pr. rede i 2020 (S. Klarskov og HSM). Meget tyder på, at hele det marine økosystem med bundfaunaen i form af blåmuslinger, andre muslinger, børsteorme m.v. er i en unaturligt dårlig tilstand. Mange kobler situationen sammen udledningerne af spildevand fra industrivirksomheden RGS Nordic på Stignæs, der bl.a. renser (fortynder) store mængder spildevand fra de norske boreplatforme i Nordsøen og Atlanterhavet og herefter udleder det i Smålandshavet. Århus Universitet har sidst i 2020 offentliggjort en rapport om de vandkvalitetsanalyser, der foreligger. Der ser bl.a. ud til at være høje koncentrationer af kviksølv og PFOS. I medierne kritiseres Slagelse kommune for utilstrækkelig kontrol med udledningerne fra RGS, og der er i slutningen af 2020 stiftet en ny forening "Rent havmiljø nu", der har base på Agersø og bl.a. er inspireret af tidligere fiskere og Danmarks Fiskeriforening. Foreningen søger ikke mindst at få mere politisk bevågenhed omkring spildevandsudledningerne fra RGS og i de indre farvande generelt.

Indsatsen mod en kæmpe havvindmøllepark på Omø Stålgrunde er intensiveret.

Indsatsen mod Danmarks mest fugleskadelige havvindmøllepark, der skal omfatte op til 80 stk 200 m høje havvindmøller ud for Omø og Stignæs er blevet fortsat intensiveret gennem 2019 og 2020. På lokalt initiativ opfordrer landsforeningerne DOF, Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Jægerforbund, fortsat myndighederne til at opgive planerne for en havmøllepark ved Omø. Det sker på baggrund af Orbicons forundersøgelser, der viser, at mange tusinder fugle, hvert år vil omkomme, dels fordi de bliver fortrængt fra deres føderige rasteplasser, og dels fordi de bliver dræbt ved kollisioner med møllerne. Arter, der vil blive særlig hårdt ramt er Ederfugl, Sortand og Fløjlsand men også Gråstrubet Lappedykker og Rødstrubet Lom – der raster i området med en kvart million individer - samt de skønnet 5 millioner rovfugle, Ringduer, Alliker og småfugle, der om efteråret trækker ud fra Stignæs. De tre foreningers protester er også bakket op af to lystsejlerorganisationer og lokale foreninger. Foreningerne har også i 2020 anbefalet miljøministeren, at hun i overensstemmelse med anbefalingerne fra Århus Universitet og forpligtelser i EU's Fuglebeskyttelsesdirektiv får udpeget Smålandshavet inklusive Omø Stålgrunde som et NATURA 2000-område. Vi afventer nu en beslutning om dette. Det var et positivt tegn, at projektudvikleren European Energy A/S i efteråret 2020 fik besked fra Energistyrelsen om, at alt videre arbejde med havmølleparken indstilles indtil det er afklaret med EU-Kommissionen, om området skal udpeges som NATURA 2000-område.

Den svenske regering (Naturvårdsverket) og Birdlife Sweden har også protesteret mod placeringen. Den svenske regerings protest sker inden for rammerne af Espoo-konventionen.

Mågebekæmpelse i Slagelse kommune.

Emnet blev bragt op i de lokale medier i maj på baggrund af en eller to klager i Slagelse by, og byrådet har straks afsat 100.000 kr. til bekæmpelse af "bymåger" i 2021. Problemet var i avisen illustreret med en Hættemåge i yngledragt. HSM har taget spørgsmålene om arter, metoder og antal op i kommunens Naturforum. Bekæmpelsen vil ifølge kommunen kun omfatte Sølvmåger, ikke Stormmåger, som der er enkelte ynglepar af i Slagelse.

Diverse mindre sager.

DOF Slagelse har deltaget i en besigtigelse med Fredningsnævnet om placering af forskellige nye vandhuller i fredede områder, bl.a. på Borreby Gods. Placeringerne blev anbefalet. - Placering af en ny telemast midt på Omø blev anbefalet. – En Rød Glente blev i maj fundet med en brækket vinge under en vindmølle SØ for Slagelse; fuglen måtte desværre aflives. - En ny Havørnerede i kommunen rummede en unge, der dog ikke blev flyvefærdig. Kommunens to andre par fik så vidt vides heller ikke unger på vingerne. - Corona lukningerne gennem 2020 har medført et stærkt øget færdsels tryk ikke mindst på kysterne og øerne, men også i skovene.

Vandsynsrådet Slagelse kommune (v. Jette Hallig)

Der har været afholdt nogle møder i Slagelse kommune angående opfyldelse af vandmiljøplanen. Slagelse Kommune har med udgangspunkt i vandplan 2 taget store skridt mod at renovere en række vandløbsstrækninger, idet evnen til bortledning og dræn blev forbedret ved optagning af planter og

udlæg af sten til gydebanker for ørred. Der har også været fokus på et kendt par af Isfugl, der fik unger i 2019, de endte dog med at flyve væk uden ynglesucces i 2020. Overvågning af andre par og beskyttelse af sårbare vandfugle indgår i kommunens vandplan.

Friluftsrådet Sydvestsjælland (v. Jette Hallig)

Jeg har været Friluftsrådets Sydvestsjællands DOF-repræsentant og har deltaget i møder, hvor blandt andet et stort projekt om sammenhængende stier langs Susåen blev fremlagt. Naturvejlederen i Sorø er ledende og har meget opmærksomhed på fuglelivet. Der opstilles sheltere og bliver lavet landkort, som kan tilgås elektronisk. En del steder laves lejrplads og muligheder for aktiviteter for hele familien.

Friluftsrådet Sydvestsjælland (v. Rolf Lehrmann - pt. ikke medlem af NPU)

Der er meget lidt 'fugl' i arbejdet i Friluftsrådet Sydvestsjælland, men enkelte emner vil jeg da godt fremhæve:

- Åmosen. FR (og DN) kæmper fortsat for de supplerende fredning i Store Åmose som er hoved-yngleplads for Engsnarren på Sjælland. Den endelige fredningssag ligger fortsat i klagenævnet, men drejer sig alene om erstatningsbeløbet. Når det er på plads skal vi kæmpe for at få etableret en plejeplan for Engsnarren, så den ikke 'drukner' i den hævede vandstand.
- Bro over Susåen. Broen er nu endelig etableret og ligger meget smukt i landskabet og skaber gå- og cykelmulighed mellem Sorø og Næstved. En rapport fra Henrik Wejding om isfuglens yngleplads på lokaliteten har dog konstateret at det isfugle-par, som havde ynglet i en rodvælder, ikke ynglede på stedet i 2018.
- Tude Ådal. Projektet synes endelig at komme i gang igen. I friluftsrådet har vi et godt diskussion klima, hvor sportsfiskerne, ornitologerne, spejderne og kanoroere har et forum for konstruktiv dialog omkring emnet.
- Ny struktur Vi bruger rigtig meget krudt på at diskutere den nye struktur i FR afdelingerne. Jeg selv regner med at fortsætte som kommunikationsansvarlig (sekretær, hjemmeside, facebook o.lign.), hvis det kan indpasses i den nye struktur.

Naturpark rådet for Naturpark Åmosen og Tissø

Der har i 2020 velsagtens pga. coronarestriktionerne overhovedet ikke været afholdt møder i det ellers lovpligtige naturparkråd.

I juli måned meddelte den hidtidige sekretariatschef Ole Rasmussen at han med øjeblikkelig virkning var blevet fritstillet. Der er endnu ikke blevet ansat en efterfølger.

Arbejdet i Naturpolitisk Udvalg 2021 (v. Morten Jensen)

Alle håber på, at vi i 2021 kan vende tilbage til forhold, der gør det muligt at mødes og arbejde nogenlunde som før Corona-pandemien greb fat i marts 2020.

I NPU i DOF Vestsjælland vil vi følge de verserende sager, der er omtalt i det ovenstående. Desuden kommer der flere sager, der skal tages hånd om. Fra kommunerne kommer der Vandområdeplaner 2021 - 2027 og Natura 2000 planer for 2022 - 2027.

Der bør også arbejdes med naturgenopretninger – både som led i bevaring af biodiversiteten, den grønne omstilling, osv., og mere konkret med enkeltområder, f.eks. alene i Odsherred kommune kan nævnes Trundholm Mose og Klint Sø som potentielle genopretningsprojekter.

I dette er samarbejdet med andre grønne organisationer også meget vigtigt at få styrket.

